T095 ATĐ 7 (41) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q39-Kiền Độ Sử-Mười Môn

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 39
Chöông 2: KIEÀN-ÑOÄ SÖÛ

Phaåm 4: MÖÔØI MOÂN, Phaàn 3

Möôøi hai nhaäp: Nhaõn nhaäp cho ñeán phaùp nhaäp. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Ñaây laø kinh Phaät. Kinh Phaät noùi: Baø-la-moân Sinh Vaên ñi ñeán choã Phaät, ñeán roài thì thöa hoûi Theá toân nhieàu vieäc sau khi vaán an Ñöùc Theá toân thì ngoài qua moät phía, baïch Phaät: Baïch Theá toân! Noùi taát caû laø nhieàu, taát caû coù bao nhieâu thöù? Sa-moân Cuø-ñaøm! Xin vì toâi giaûi thích taát caû laø theá naøo? Phaät baûo Baø-la-moân: Ta laäp baøy taát caû, ñoù laø nhaõn nhaäp cho ñeán phaùp nhaäp, ñoù goïi laø taát caû. Nhö lai noùi phaùp nhö theá, goïi laø taát caû. Baø-la-moân! Neáu coù ai noùi: Ta coù theå ngaên Sa-moân Cuø-ñaøm giaûng noùi veà taát caû. Laïi noùi: Taát caû coøn laïi, chæ coù lôøi naày nhöng khoâng coù thaät. Neáu hoûi trôû laïi, thì hoï seõ sinh meâ laàm ngôø vöïc. Vì sao? Vì chaúng phaûi caûnh giôùi cuûa hoï. Maëc duø kinh Phaät noùi nhö theá, nhöng khoâng phaân bieät roäng. Kinh Phaät laø phaàn coäi goác ñeå soaïn luaän naày. Nhöõng ñieàu trong kinh aáy khoâng noùi, nay vì muoán noùi roäng neân soaïn luaän naày. Hoûi: Neáu noùi raèng: Laïi coù thuyeát noùi: Taát caû laø möôøi taùm giôùi. Laïi coù thuyeát noùi: Taát caû, laø naêm aám vaø phaùp voâ vi. Laïi coù thuyeát noùi: Taát caû, laø boán ñeá vaø hö khoâng phi soá dieät. Laïi coù thuyeát noùi: Taát caû laø danh, saéc. Caùc thuyeát nhö theá v.v..., ñeàu chæ laø lôøi noùi maø khoâng coù thaät. Neáu hoûi ngöôïc laïi, thì hoï seõ sinh ngu si, meâ laàm, vì chaúng phaûi caûnh giôùi cuûa hoï chaêng? Ñaùp: Nghóa ngaên trong ñaây, laø khoâng ngaên chaën veà vaên. Neáu noùi raèng: Taùnh cuûa taát caû phaùp, thuoäc veà möôøi hai nhaäp. Neáu coù thuyeát noùi:

Phaùp coøn laïi chaúng phaûi thuoäc veà möôøi hai nhaäp. Noùi nhö theá, chæ laø noùi suoâng, khoâng heà coù thaät, cho ñeán noùi roäng. Noùi möôøi hai nhaäp laø noùi thuø thaéng, noùi tinh dieäu, noùi toái thöôïng. Hoûi: Vì sao noùi möôøi hai nhaäp, goïi laø noùi veà thuø thaéng, noùi veà tinh dieäu, noùi veà treân heát? Ñaùp: Noùi nhaäp laø noùi veà chính giöõa, noùi coù theå goàm nhieáp taát caû phaùp. Noùi

veà giôùi, maëc duø coù theå goàm nhieáp taát caû phaùp, maø laø noùi roäng. Noùi veà aám laø khoâng goàm nhieáp taát caû phaùp, chæ goàm nhieáp phaùp höõu vi, khoâng goàm nhieáp phaùp voâ vi, maø laø noùi sô löôïc. Noùi veà nhaäp laø noùi veà trung taâm, cuõng goàm nhieáp taát caû phaùp. Neáu muoán quaùn taát caû phaùp, phaûi duøng moân nhaäp. Neáu duøng moân nhaäp ñeå quaùn, thì sinh möôøi hai trí saùng, hieän ra hình töôïng cuûa möôøi hai nghóa. Nhö ngöôøi maøi vieân ngoïc trong suoát, phaûi duøng möôøi hai göông soi ñaët vaøo chính giöõa, seõ coù möôøi hai hình aûnh hieän ra. Vieäc quaùn kia cuõng gioáng nhö theá. Moät thaân coù möôøi hai nhaäp coù theå ñaït ñöôïc. Hoûi: Neáu moät thaân coù möôøi hai nhaäp coù theå ñaït ñöôïc, thì vì sao noùi coù möôøi hai nhaäp? Ñaùp: Vì choã taïo taùc khaùc nhau, neân duø trong moät thaân coù möôøi hai nhaäp coù theå ñaït ñöôïc, nhöng choã taïo taùc cuûa möôøi hai nhaäp ñeàu khaùc nhau. Ví nhö trong moät ngoâi nhaø coù möôøi hai ngöôøi thôï kheùo cuøng ôû, tuy ñoàng ôû moät nhaø, nhöng vieäc laøm coù möôøi hai thöù. Moät thaân coù möôøi hai nhaäp kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, do hai vieäc neân laäp möôøi hai nhaäp: 1. Do choã nöông döïa. 2. Do sôû duyeân. Laïi nöõa, do ba vieäc neân laäp möôøi hai nhaäp: 1. Do töï theå. 2. Do choã nöông döïa. 3. Do sôû duyeân. Töï theå: Nghóa laø nhaõn nhaäp cho ñeán phaùp nhaäp. Choã nöông döïa: Saùu choã nöông döïa, nghóa laø nhaõn cho ñeán yù. Sôû duyeân: Saùu sôû duyeân: Saéc cho ñeán phaùp. Ñaây laø theå taùnh cuûa Nhaäp. Cho ñeán noùi roäng. Ñaõ noùi veà theå taùnh nhaäp. Veà lyù do nay seõ noùi: Vì sao goïi laø nhaäp? Nhaäp laø nghóa gì? Ñaùp: Nghóa ñi vaøo cöûa laø nghóa nhaäp. Nghóa con ñöôøng vaän chuyeån laø nghóa nhaäp. Nghóa chöùa ñöïng laø nghóa nhaäp. Nghóa kho laãm laø nghóa nhaäp. Nghóa sôi doïc laø nghóa nhaäp. Nghóa choã gieát haïi laø nghóa nhaäp.

Nghóa ruoäng nöông laø nghóa nhaäp. Nghóa suoái laø nghóa nhaäp, nghóa doøng chaûy laø nghóa nhaäp. Nghóa bieån laø nghóa nhaäp. Nghóa traéng laø nghóa nhaäp. Nghóa tònh laø nghóa nhaäp. Nghóa vaøo cöûa laø nghóa nhaäp: gioáng nhö vaät duïng ñöôïc ñöa vaøo trong thaønh aáp thoân xoùm, daân chuùng coù ñöôïc roài, thì nuoâi lôùn thaân. Cuõng theá, do choã nöông döïa vaø sôû duyeân, neân khieán taâm ñöôïc nuoâi lôùn. Nghóa con ñöôøng vaän chuyeån cuõng gioáng nhö theá. Nghóa chöùa ñöïng laø nghóa nhaäp: Cuõng nhö trong kho taøng coù caùc vaät baùu nhö: Vaøng v.v..., coù theå giöõ laáy. Cuõng theá, vì choã nöông döïa vaø sôû duyeân, neân coù phaùp taâm, taâm sôû v.v..., coù theå nhaän laáy. Nghóa kho laãm laø nghóa nhaäp. Cuõng nhö trong kho coù caùc thöù haït gioáng coù theå giöõ laáy. Nhö vaäy, do choã nöông döïa, sôû duyeân neân coù phaùp taâm, taâm sôû coù theå chaáp. Nghóa sôi doïc laø nghóa nhaäp: gioáng nhö maùy deät, chæ sôïi ñöôïc luoàn keát ôû moãi choã. Cuõng theá, do choã nöông döïa, sôû duyeân, neân phaùp taâm, taâm sôû coù maët khaép nôi. Nghóa nôi gieát haïi laø nghóa nhaäp: Cuõng nhö choã gieát moå, chaët ñöùt traêm, ngaøn ñaàu caùc chuùng sinh treân ñaát. Cuõng theá, do choã nöông vaø sôû duyeân, khieán cho phaùp taâm, taâm sôû bò voâ thöôøng, tieâu dieät, huûy hoaïi. Nghóa ruoäng nöông laø nghóa nhaäp: gioáng nhö trong ruoäng coù caùc maàm luùa, coù theå giöõ laáy. Cuõng theá, do choã nöông döïa vaø sôû duyeân, neân coù voâ soá caùc thöù phaùp taâm, taâm sôû coù theå nhaän laáy. Nghóa suoái laø nghóa

nhaäp: Nhö keä noùi: Nôi naøo nöôùc suoái sinh Choán naøo ñöôøng khoâng thoâng Caùc khoå vui theá gian Choã naøo ñöôïc döùt heát? Ñöùc Phaät noùi raèng: Maét tai cuøng vôùi muõi Löôõi, thaân cuøng vôùi yù Choã naày döùt danh saéc Khieán cho khoâng coøn soùt. Choã naày coù theå sinh khôûi suoái nöôùc, cho ñeán noùi roäng. Nghóa doøng chaûy laø nghóa nhaäp: Nhö noùi keä: Taát caû ñeàu chaûy ra Laáy gì ngaên doøng aáy? Laáy gì laøm doøng giôùi Khieán doøng döøng khoâng chaûy.

Ñöùc Phaät noùi: Caùc doøng chaûy, theá gian Neân duøng chaùnh nieäm ngaên Cuõng goïi doøng chaûy giôùi Tueä khieán doøng chaûy döùt. Nghóa bieån laø nghóa nhaäp. Nhö kinh noùi: Tyø-kheo neân bieát! Maét laø bieån caû, saéc laø soùng to. Neáu ngöôøi naøo chòu noåi soùng to cuûa saéc ngöôøi aáy coù theå vöôït qua bieån maét roäng lôùn traùnh khoûi tai naïn nöôùc xoaùy, chaûy cuoän, La-saùt v.v... Cho ñeán yù, noùi cuõng gioáng nhö theá. Nghóa traéng laø nghóa nhaäp: Vì saïch, neân goïi laø traéng, cuõng goïi laø tònh. Cho neân nghóa ñi vaøo cöûa laø nghóa nhaäp cho ñeán noùi roäng. Saùch ngoaïi ñaïo noùi nhaäp, goïi laø Boä-Na (AÂm Thieân-truùc, Boä-na dòch laø caên, cuõng dòch laø nhaäp, cuõng dòch laø laøm) nhö Phaïm chí Ma-Kieàn-Ñeà kia noùi raèng: Sa-moân Cuø-ñaøm! Taâm khoâng coù Boä-na (nhaäp) neân khoâng thoï con gaùi cuûa ta. Ñaõ noùi chung veà caùc nhaäp. Veà lyù do, nay seõ noùi töøng theå rieâng. Theá naøo laø nhaõn nhaäp? Ñaùp: Neáu maét ñaõ thaáy saéc, ñang thaáy saéc, seõ thaáy saéc vaø nhaõn nhaäp, phaàn cuûa ngöôøi kia khaùc. Ñaõ thaáy saéc laø quaù khöù, ñang thaáy saéc laø hieän taïi, seõ thaáy saéc laø vò lai vaø nhaõn nhaäp, phaàn cuûa ngöôøi kia khaùc. Noùi roäng nhö giôùi xöù. Cho ñeán yù nhaäp, noùi cuõng gioáng nhö theá. Theá naøo laø saéc nhaäp? Ñaùp: Neáu saéc nhaäp ñaõ laø choã thaáy cuûa maét, ñang laø choã thaáy cuûa maét, seõ laø choã thaáy cuûa maét noùi roäng nhö giôùi xöù. Hoûi: Möôøi saéc nhaäp, ñeàu coù theå laø saéc, vì sao noùi moät nhaäp laø saéc, khoâng noùi caùc nhaäp khaùc? Ñaùp: Vì moät nhaäp naày laø phaùp thoâ, roõ raøng, hieän thaáy. Laïi nöõa, nhaäp naày laø caûnh giôùi cuûa hai nhaõn: Nhuïc nhaõn vaø Thieân nhaõn. Laïi nöõa, nhaäp naày laø caûnh giôùi cuûa ba nhaõn: Nhuïc nhaõn vaø Thieân nhaõn, tueä nhaõn. Laïi nöõa, ñaây laø caûnh giôùi cuûa hai nhaäp, laø sôû duyeân cuûa maét, saéc, cho neân, Toân giaû Cuø-sa noùi: laø caûnh giôùi cuûa hai nhaõn, laøm sôû duyeân cuûa nhaõn thöùc. Do ñoù, nhaäp naày goïi laø saéc nhaäp, chaúng phaûi nhaäp khaùc. Laïi nöõa, nhaäp naày coù ñaët ra thoâ, teá, daøi, ngaén, ôû ñaây, ôû kia. Laïi nöõa, nhaäp naày laø chöôùng ngaïi lôùn, nhaäp naày coù theå gieo troàng,

coù theå sinh khôûi, coù theå taêng tröôûng vaät ngoaøi. Coù theå gieo troàng: laø luùc coøn laø haït Coù theå sinh khôûi: Laø luùc naåy maàm. Coù theå taêng tröôûng: Laø luùc coäng, laù, hoa, quaû. Vaät trong coù theå gieo troàng: Laø luùc Ca-la-la. Coù theå sinh: Laø luùc An-phuø-ñaø. Coù theå taêng tröôûng: Laø luùc Ty thi, Giaø-na, Baø-la-xa-khö. Laïi nöõa, theå cuûa phöông laø saéc. Do saéc neân ñaët ra caùc phöông höôùng. Laïi nöõa, theå cuûa do-tuaàn laø saéc, do saéc, neân ñaët ra do-tuaàn. Laïi nöõa, nhaäp naày coù theå che ñaäy nhaäp khaùc, gioáng nhö khaên, maõo, neân goïi laø saéc nhaäp. Laïi nöõa, neáu noùi hai möôi thöù, hai möôi moát thöù thì goïi laø saéc nhaäp. Saéc, nhaäp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Thanh, höông, vò nhaäp, noùi

roäng nhö giôùi, xöù. Hoûi: Xuùc nhaäp, vì coù theå xuùc chaïm, neân laø xuùc nhaäp, hay vì theå laø söï xuùc chaïm, neân laø xuùc nhaäp? Hay vì sôû duyeân cuûa xuùc, neân laø xuùc nhaäp? Neáu coù theå xuùc chaïm laø xuùc nhaäp thì vi traàn khoâng theå xuùc chaïm vi traàn. Neáu theå laø söï xuùc chaïm neân goïi laø xuùc nhaäp, thì theå laø saéc do boán ñaïi taïo chaúng phaûi theå cuûa xuùc. Neáu vì laø sôû duyeân cuûa xuùc neân goïi laø xuùc nhaäp, thì phaûi chaêng cuõng laø ñoái töôïng cuûa soá phaùp khaùc? Ñaùp: Neân noùi raèng: Vì coù theå xuùc chaïm neân goïi laø xuùc nhaäp. Hoûi: Neáu vaäy thì vi traàn khoâng theå xuùc chaïm vôùi vi traàn. Ñaùp: Ñaây laø lôøi theá tuïc. Theá tuïc ñaõ noùi raèng: Maét töøng traûi qua caùc vieäc, goïi laø thaáy, tai töøng traûi qua caùc vieäc, goïi laø nghe. Muõi töøng traûi qua caùc vieäc, goïi laø ngöûi. Löôõi töøng traûi qua caùc vieäc, goïi laø neám vò. Thaân töøng traûi qua caùc vieäc, goïi laø xuùc chaïm. Laïi nöõa, vì duyeân thaân duyeân xuùc, neân sinh thaân thöùc. Vì sinh thaân thöùc, coù theå duyeân thaân thöùc cuûa thaät nghóa, neân goïi laø xuùc. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø: noùi laø leõ ra khoâng coù xuùc. Vì sao? Vì khi saéc, xuùc nhoùm hôïp, khoâng coù giaùn caùch, giaû goïi laø xuùc, khoâng coù xuùc thaät nghóa. Laïi nöõa, vì coù theå sinh ra nhaäp khaùc, taêng tröôûng nhaäp khaùc, neân goïi laø xuùc nhaäp. Theá naøo laø phaùp nhaäp? Nhö phaùp ñaõ ñöôïc yù nhaän bieát, ñang ñöôïc yù nhaän bieát, seõ ñöôïc yù nhaän bieát, noùi roäng nhö giôùi xöù. Hoûi: Theå taùnh cuûa möôøi hai nhaäp laø phaùp, côù sao noùi moät nhaäp goïi

laø phaùp, chaúng phaûi caùc nhaäp khaùc? Ñaùp: Duø theå taùnh cuûa möôøi hai nhaäp laø phaùp, nhöng phaùp nhaäp neân goïi laø phaùp. Vì sao? Vì nhö möôøi taùm giôùi, duø theå taùnh laø phaùp, nhöng chæ coù phaùp giôùi ñöôïc goïi laø phaùp. Nhö möôøi trí duø theå taùnh laø phaùp, nhöng chæ coù phaùp trí, ñöôïc goïi laø Phaùp. Baûy giaùc chi tuy theå taùnh laø phaùp, nhöng giaùc chi traïch phaùp, môùi ñöôïc goïi laø phaùp. Phaùp nieäm cuûa saùu nieäm goïi laø phaùp. Phaùp nieäm xöù cuûa boán nieäm xöù, goïi laø phaùp. Boán tònh baát hoaïi ñoái vôùi phaùp khoâng hoaïi, goïi laø phaùp. Phaùp voâ ngaïi trong boán voâ ngaïi, goïi laø phaùp. Phaùp tam quy Tam baûo, quy y phaùp baûo, goïi laø phaùp. Laïi nöõa, nhaäp khaùc coù hai teân goïi nhaäp naày chæ coù moät teân goïi. Laïi nöõa, nhaäp khaùc laø danh khoâng chung nhaäp naày laø danh chung laáy chung laøm teân. Laïi nöõa, coù theå sinh taát caû caùc phaùp, vì sinh ôû trong phaùp ñoù, neân goïi laø phaùp nhaäp. Laïi nöõa, töôùng daáu aán chöùng cuûa taát caû caùc phaùp laø sinh, giaø, voâ thöôøng, vì ôû trong ñoù, neân goïi laø phaùp nhaäp. Laïi nöõa, duøng teân goïi laø ñeå laøm roõ caùc phaùp, goïi laø ôû trong ñoù neân goïi laø phaùp nhaäp. Laïi nöõa, choã ñeán cuûa caùc phaùp, ñöôïc goïi laø phaùp nhaäp, nhö choã gioù thoåi ñeán, goïi laø loã thoâng gioù. Phaùp nhaäp kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì coù theå hieåu veà phaùp khoâng vì ôû trong aáy, neân goïi laø phaùp nhaäp. Hoûi: Neáu vaäy naêng chaáp ngaõ, phaùp cuõng ôû trong phaùp nhaäp kia, coù theå noùi laø ngaõ nhaäp chaêng? Ñaùp: Chaáp ngaõ chaúng thaät, maø hieåu khoâng môùi laø thaät. Laïi nöõa, phaùp thaät baäc nhaát, nghóa laø phaùp thöôøng truù khoâng thay ñoåi, khoâng bò huûy hoaïi do sinh, giaø cheát. Vì Nieát-baøn dieät taän ôû trong phaùp aáy, neân goïi laø

phaùp nhaäp. Laïi nöõa, coù theå phaân bieät töôùng chung, töôùng rieâng, nhaû boû caùi ngu taøi vaät theå vaø döùt boû ngu ñoái vôùi duyeân khaùc, khoâng nhaän laáy töôùng luoáng doái, vaø vì tueä ôû trong phaùp ñoù, neân goïi laø phaùp nhaäp. Laïi nöõa, vì ôû trong phaùp thaät kia coù nhieàu phaùp, neân goïi laø phaùp nhaäp. Nhieàu phaùp, nghóa laø phaùp saéc, voâ saéc phaùp töông öng, baát töôùng öng, phaùp coù nöông döïa, khoâng coù nöông döïa, phaùp coù haønh, khoâng coù haønh, phaùp coù duyeân, khoâng coù duyeân, phaùp coù theá duïng, phaùp khoâng coù theá duïng. Ñaõ noùi rieâng veà moãi theå cuûa caùc nhaäp. Nay seõ tìm hieåu thöù lôùp

cuûa caùc nhaäp ñoù. Vì sao Ñöùc Theá toân tröôùc noùi nhaõn nhaäp ôû trong noäi nhaäp, cho ñeán yù nhaäp. Tröôùc noùi saéc nhaäp trong ngoaïi nhaäp cho ñeán phaùp nhaäp. Ñaùp: Vì Ñöùc Theá toân muoán cho thuaän theo nghóa vaên. Laïi nöõa, nhaèm khieán ngöôøi thuyeát giaûng thuaän theo, ngöôøi thoï trì cuõng thuaän theo. Laïi nöõa, vì coù thoâ, teá, neân nhaõn nhaäp trong saùu noäi nhaäp vì thoâ neân noùi tröôùc, coøn yù nhaäp vì teá, neân noùi sau. Saéc nhaäp trong saùu nhaäp ngoaøi vì thoâ, neân noùi tröôùc, phaùp nhaäp vì teá, neân noùi sau Hoûi: Vì sao laäp saùu nhaäp trong, saùu nhaäp ngoaøi? Vì ngöôøi hay vì phaùp? Neáu vì phaùp, thì taát caû phaùp ñeàu khoâng coù taâm duïc, vì sao laäp noäi ngoaïi? Neáu do ngöôøi thì trong nghóa nhö thaät, roát raùo khoâng coù ngöôøi. Neáu khoâng coù ngöôøi thì laøm sao coù noäi, ngoaïi? Ñaùp: Neân noùi raèng: Vì bieát phaùp, neân laäp noäi, ngoaïi nhaäp, chaúng phaûi taát caû phaùp. Neáu phaùp coù theå laøm choã nöông cho saùu thöùc, laø noäi nhaäp, coøn laøm sôû duyeân cho saùu thöùc, laø ngoaïi nhaäp. Laïi nöõa, caên laø noäi nhaäp, nghóa cuûa caên laø ngoaïi nhaäp. Ñoái töôïng caûnh giôùi vaø caûnh giôùi cuõng vaäy. Nhöng phaùp noäi, ngoaïi naày khoâng nhaát ñònh: Neáu noäi nhaäp cuûa ta laø ngoaïi nhaäp cuûa ngöôøi khaùc, hoaëc noäi nhaäp cuûa ngöôøi khaùc laø ngoaïi nhaäp cuûa ta, kinh Phaät noùi saùu nhaäp naày neân bieát laø phaùp noäi. Hoûi: Nhö taát caû phaùp, neân bieát ñeàu laø phaùp noäi, thì vì sao chæ noùi saùu nhaäp laø phaùp noäi? Ñaùp: Vì Ñöùc Theá toân muoán daïy baûo caùc ñeä töû neân haønh thieàn ôû phaùp noäi. Nhö noùi: Quaùn saùt noäi caên, taâm khoâng duyeân beân ngoaøi. Laïi nöõa, vì Ñöùc Theá toân muoán daïy caùc ñeä töû khoâng neân thöïc haønh thieàn luoáng doái. Nhö noùi: Caùc oâng khoâng neân thöïc haønh thieàn luoáng doái chaáp coù thöôøng, laïc, ngaõ, tònh, maø neân thöïc haønh thieàn khoâng luoáng doái, chaáp laø voâ thöôøng, voâ ngaõ, khoâng coù laïc, khoâng coù tònh, chaáp laø taäp nhaân coù duyeân, neân duøng taùm haïnh Thaùnh naày ñeå quaùn saùt veà höõu. Laïi nöõa, vì Ñöùc Theá toân muoán daïy caùc ñeä töû neân thöïc haønh thieàn khoâng chung. Nhö noùi: Caùc oâng khoâng neân thöïc haønh phaùp thieàn chung, laø quaùn thoâ, quaùn khoå, quaùn thoâ hö hoaïi, quaùn döùt boû söï xuaát ly kì dieäu, neân thöïc haønh phaùp thieàn khoâng chung. Neân quaùn nhö beänh, nhö ung nhoït, nhö muõi teân caém vaøo thaân, thöôøng laø loãi laàm, neân quaùn voâ thöôøng, khoå, khoâng voâ ngaõ. Phaûi duøng taùm phaùp naày quaùn saùt höõu. Laïi nöõa, kinh naày noùi quaùn saùt phaùp noäi. Neáu ñoái vôùi phaùp noäi, chaáp coù ngaõ, töùc laø chaáp ngaõ sôû. Chaáp mình, beøn chaáp caùi cuûa mình. Ñoái

vôùi ngaõ, coù aùi thì ñoái vôùi ngaõ sôû, cuõng coù aùi. Neáu thaáy coù ngaõ thì cuõng thaáy coù ngaõ sôû. Vì nuoâi lôùn noäi ngaõ, neân tìm kieám vaät caàn duøng beân ngoaøi, kinh Phaät noùi saùu xuùc nhaäp, neân bieát laø phaùp noäi. Hoûi: Saùu nhaäp vaø saùu xuùc nhaäp coù gì khaùc nhau khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng coù khaùc nhau. Vì neáu noùi saùu xuùc nhaäp, hoaëc noùi saùu nhaäp, veà danh tuy coù khaùc, nhöng veà nghóa thì khoâng khaùc. Laïi coù thuyeát noùi: Danh töùc khaùc nhau: ñoù goïi laø xuùc nhaäp, ñoù goïi laø saùu nhaäp. Laïi nöõa, neáu coù choã taïo taùc, thì ñoù goïi laø xuùc nhaäp. Neáu khoâng coù choã taïo taùc, thì ñoù goïi laø saùu nhaäp. Neáu noùi nhö theá, thì hieän taïi laø xuùc nhaäp, quaù khöù, vò lai laø saùu nhaäp. Laïi nöõa, neáu ñaõ sinh saùu nhaäp laø xuùc nhaäp. Neáu chöa sinh, saùu nhaäp laø saùu nhaäp. Neáu noùi nhö theá, thì quaù khöù, hieän taïi laø xuùc nhaäp, vò lai laø saùu nhaäp. Laïi nöõa, neáu vì xuùc laøm choã nöông thì ñoù goïi laø xuùc nhaäp. Neáu vì soá phaùp laøm choã nöông döïa thì goïi laø saùu nhaäp. Laïi nöõa, neáu vì phaùp taâm, taâm sôû laøm choã nöông, thì goïi laø xuùc nhaäp. Neáu hö khoâng, chaúng laøm choã nöông cho phaùp taâm, taâm sôû thì ñoù goïi laø saùu nhaäp. Toân giaû Ba-xa noùi: Theå laø saùu nhaäp. Neáu vì xuùc laø choã nöông thì goïi laø saùu xuùc nhaäp. Nhö theå taùnh cuûa chieác baùt laø baùt, vì Tyø-kheo ñang duøng neân goïi laø baùt cuûa Tyø-kheo. Xuùc nhaäp kia cuõng gioáng nhö theá. Toân giaû Phuù-na-xa noùi: Theå taùnh cuûa nhaäp laø choã taïo taùc cuûa saùu nhaäp, nhaäp laø saùu xuùc nhaäp. Gioáng nhö theå taùnh cuûa caùi baùt saét laø saét, vì noù ñöïng bô, neân goïi laø baùt saét toâ. Hoûi: Xuùc nhaäp naày cuõng gioáng nhö theá. Saùu thoï nhaäp, saùu töôûng, saùu tö ñoàng nhaäp, vì sao chæ noùi saùu xuùc nhaäp? Ñaùp: Neân noùi saùu thoï nhaäp, cho ñeán saùu tö ñoàng nhaäp, maø khoâng noùi, neân bieát thuyeát naày chöa troïn veïn. Laïi nöõa, vì danh, nghóa cuûa xuùc vöôït hôn. Neáu noùi saùu xuùc nhaäp, neân bieát cuõng noùi saùu thoï nhaäp, cho ñeán saùu tö cuøng nhaäp. Laïi nöõa, xuùc laø taâm, taâm, soá phaùp. Phaùp taâm sôû ñeàu töø xuùc sinh, do söùc cuûa xuùc maø hieän ôû tröôùc, neân goïi laø xuùc nhaäp. Kinh Phaät noùi: Saùu nhaäp beân trong laø bôø beân naày. Saùu nhaäp beân ngoaøi laø bôø beân kia. Hoûi: Ñöùc Phaät noùi bôø beân naày, bôø beân kia, laø do phaùp naøo? Ñaùp: Vì phaùp gaàn, xa. Nhö soâng ñoái vôùi con ngöôøi thì gaàn, laø bôø

beân ñaây, coøn xa laø bôø beân kia. Cuõng theá, phaùp taâm, taâm sôû gaàn laø choã nöông, xa laø sôû duyeân. Laïi nöõa, nhö phaùp môùi vaøo vaø ñaõ ñoä, neân nhö ngöôøi môùi vaøo choã soâng laø bôø naày, choã ñaõ vöôït qua laø bôø beân kia. Cuõng theá, phaùp taâm, taâm sôû môùi nhaäp, nhö choã nöông, ñaõ vöôït qua, nhö sôû duyeân. Laïi nöõa, Nieát-baøn dieät taän laø phaùp cuûa bôø beân kia, thuoäc veà ngoaïi nhaäp. Do goàm nhieáp phaùp, neân ngoaïi nhaäp goïi laø bôø beân kia. Kinh Phaät noùi: Thaân kieán laø bôø beân naày, thaân kieán dieät laø bôø beân kia. Hoûi: Trong ñaây theá naøo laø soâng? Ñaùp: Taâm, phaùp taâm sôû laø nhö thuoäc veà con soâng. Soá chuùng sinh, soá phi chuùng sinh laø troâi vaøo bieån caû. Taâm, phaùp taâm sôû cuûa chuùng sinh thuoäc veà sôû duyeân, choã nöông döïa nhö theá, ñeàu troâi vaøo bieån caû sinh töû. Kinh Phaät noùi: Coù taùm Thaéng xöù, möôøi Nhaát

thieát xöù Hoûi: Caùc xöù naày cuõng laø nhaäp, vì sao chæ noùi möôøi hai nhaäp? Ñaùp: Vì caùc xöù ñoù cuõng ôû trong möôøi hai nhaäp naày, laø phaùp töông öng, coäng höõu cuûa caùc xöù ñoù, neân bieát ñeàu laø yù nhaäp, phaùp nhaäp. Kinh Phaät noùi: Boán ñònh Voâ saéc laø xöù, nhö Khoâng xöù, cho ñeán Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Hoûi: Vì sao Ñöùc Theá toân noùi boán ñònh Voâ saéc laø xöù? Ñaùp: Vì Ñöùc Theá toân muoán cho khaùc vôùi ngoaïi ñaïo, ngoaïi ñaïo chaáp xöù kia laø boán thöù giaûi thoaùt: 1. Khoâng coù thaân. 2. YÙ voâ bieân 3. Nhoùm tònh. 4. Thaùp theá gian. Khoâng coù thaân: Laø Khoâng xöù. YÙ voâ bieân laø Thöùc xöù. Nhoùm tònh laø Voâ sôû höõu xöù, Thaùp theá gian laø Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Vì khaùc vôùi ngoaïi ñaïo, neân ñaõ noùi raèng: Ñaây laø xöù sinh, chaúng phaûi giaûi thoaùt. Kinh Phaät noùi coù hai xöù: 1. Xöù chuùng sinh Voâ töôûng. 2. Xöù chuùng sanh Phi töôûng, Phi phi töôûng. Hoûi: Vì sao kinh Phaät goïi hai xöù naày laø xöù? Ñaùp: Vì Phaät muoán khaùc vôùi ngoaïi ñaïo, ngoaïi ñaïo chaáp hai xöù naày laø giaûi thoaùt. Phaät noùi: Hai xöù naày laø xöù sinh, chaúng phaûi giaûi thoaùt. Laïi nöõa, xöù naày laø phaùp luøi suït, maø ngoaïi ñaïo chaáp laø giaûi thoaùt. Phaät noùi: Xöù naày laø xöù lui suït cuûa chuùng sinh, vì sinh laïi trong caùc coõi,

caùc loaøi, caùc giôùi. Laïi nöõa, xöù naày laø phaùp phaân taùn, maø ngoaïi ñaïo chaáp laø giaûi thoaùt. Phaät noùi: Hai xöù naày laø phaùp phaân taùn, chuùng sinh ñoái vôùi xöù naày, phaân taùn trong caùc coõi, caùc loaøi, caùc giôùi. Chuùng sinh Voâ töôûng phaân taùn ôû coõi Duïc. Chuùng sinh ôû Phi töôûng, Phi phi töôûng phaân taùn ôû ñòa döôùi. Laïi nöõa, vì tuoåi thoï laâu daøi, neân ngoaïi ñaïo chaáp laø giaûi thoaùt. Choã thoï thaân cuûa taát caû phaøm phu, tuoåi thoï laâu daøi, khoâng baèng tuoåi thoï naêm traêm ñaïi kieáp cuûa xöù Voâ töôûng. Taát caû choã sinh, tuoåi thoï laâu daøi, khoâng baèng taùm muoân ñaïi kieáp tuoåi thoï cuûa xöù phi töôûng, Phi phi töôûng. Ñöùc Phaät ñaõ noùi raèng: Ñaây laø choã thoï sinh, chaúng phaûi giaûi thoaùt. Laïi nöõa, Phaät noùi xöù khaùc coù hai teân: 1. choã cö truù cuûa chuùng sinh. 2. Laø thöùc truï. Cuõng duøng hai teân ñeå goïi hai xöù naày: 1. Goïi laø choã ôû cuûa chuùng sinh. 2. Goïi laø xöù. Laïi nöõa, choã cö truù cuûa chuùng sinh, Phaät noùi laø Thöùc truï. Neáu laø choã ôû cuûa chuùng sinh aáy chaúng phaûi thöùc truï, Phaät noùi laø xöù. Nhö kinh noùi: Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñeán choã Phaät baïch raèng: Theá toân noùi nhaäp laø khoâng coøn gì treân. Noùi: Taát caû nghóa laø möôøi hai nhaäp. Theá toân bieát phaùp naày laø hoaøn toaøn troïn veïn. Trí voâ dö cuûa Theá toân laø voâ thöôïng. Khoâng coù söï hieåu bieát cuûa Sa-moân, Baø-la-moân, Ñaúng giaùc naøo vöôït qua Ñöùc Theá toân. Hoûi: Toân giaû Xaù-lôïi-phaát laøm sao coù theå bieát caâu noùi taát caû nghóa laø möôøi hai nhaäp? Ñaùp: Vì töø Phaät nghe giaûng noùi neân bieát ñöôïc phaùp naày. Kinh Phaät noùi: caùi goïi laø taát caû, nghóa laø möôøi hai nhaäp. Toân giaû Xaù- lôïi-phaát ñaõ ñöôïc ñöùc tin khoâng hoaïi, neân ñoái vôùi lôøi Phaät noùi, sinh nieàm tin toân troïng. Hoûi: Toân giaû Xaù-lôïi-phaát vì ñaõ nghe töø Phaät, neân coù theå bieát phaùp naày, chaúng phaûi trí töï hieän? Ñaùp: Toân giaû cuõng töï coù Hieän trí coù theå bieát. Vì sao? Vì Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñoái vôùi möôøi hai nhaäp, cuõng ñeàu thaáy bieát töøng nhaäp moät. Hoûi: Theá toân ñeàu thaáy bieát töøng nhaäp moät trong möôøi hai nhaäp, Toân giaû

Xaù-lôïi-phaát ñoái vôùi möôøi hai nhaäp cuõng ñeàu thaáy bieát, töøng nhaäp moät vaäy thì choã nhaän bieát cuûa Ñöùc Theá toân vaø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Ñöùc Theá toân thaáy bieát töøng nhaäp moät trong möôøi hai nhaäp,

vöøa duøng töôùng chung, cuõng duøng töôùng rieâng. Coøn Toân giaû Xaù-lôïi- phaát cuõng thaáy bieát töøng nhaäp moät trong möôøi hai nhaäp, nhöng chæ duøng töôùng chung, khoâng theå duøng töôùng rieâng. Vì sao? Vì coøn coù voâ löôïng nghóa nhaäp. Trong möôøi hai nhaäp, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát phaûi nhôø Phaät chæ roõ, môùi bieát. Laïi nöõa, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát thaáy bieát töøng nhaäp moät trong möôøi hai nhaäp, laø nghe ngöôøi khaùc, maø bieát. Coøn choã nhaän bieát cuûa Ñöùc Theá toân laø giaùc ngoä moät mình khoâng coù thaày chæ daïy. Laïi nöõa, Ñöùc Theá toân coù Nhaát thieát trí, nhaát thieát chuûng trí. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát coù Nhaát thieát trí, khoâng coù Nhaát thieát chuûng trí. Laïi nöõa, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát thöùc thaân neân bieát. Toân giaû Xaù- lôïi- phaát nghó raèng: Taát caû laø choã nöông vaø choã duyeân cuûa saùu thöùc. Laïi nöõa, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát vì lôøi giaûng noùi ñaõ ñaày ñuû, neân bieát, Phaät noùi möôøi hai nhaäp: Nhaõn nhaäp cho ñeán yù nhaäp, sau cuøng noùi phaùp nhaäp. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát nghó raèng: Trong möôøi moät nhaäp cuûa caùc phaùp, ñieàu khoâng noùi, ñeàu ôû trong phaùp nhaäp. Vì vaäy, do thuyeát ñaõ noùi laø ñaày ñuû, neân bieát naêm aám töø saéc aám cho ñeán thöùc aám. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Ñaây laø kinh Phaät. Kinh Phaät noùi naêm aám, cho ñeán noùi roäng. Tuy kinh Phaät noùi naêm aám, nhöng khoâng phaân bieät roäng. Kinh Phaät laø choã coäi goác cuûa luaän. Nay vì muoán phaân bieät roäng veà naêm aám, neân soaïn luaän naày. Theá naøo laø saéc aám? Kinh Phaät noùi: taát caû Caùc saéc ñeàu laø boán ñaïi vaø do boán ñaïi taïo. Kinh khaùc laïi noùi: Theá naøo laø saéc aám? Taát caû caùc saéc ôû quaù khöù, vò lai, hieän taïi, hoaëc trong hoaëc ngoaøi, hoaëc thoâ hoaëc teá, hoaëc xaáu, hoaëc toát, hoaëc xa hoaëc gaàn. Caùc phaùp v.v... nhö theá, ñöôïc goïi laø chung laø saéc aám. Cho ñeán Thöùc aám, noùi cuõng gioáng nhö vaäy. Ngöôøi A-tyø-ñaøm noùi raèng: Theá naøo laø saéc aám? Ñoù laø möôøi saéc nhaäp vaø saéc trong phaùp nhaäp. Ñoù goïi laø saéc aám. Ba thuyeát naày coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Moãi thuyeát ñeàu nhaèm ngaên caùc nghóa khaùc. Hoûi: Nhö kinh noùi: taát caû caùc saéc ñeàu laø boán ñaïi vaø do boán Ñaïi taïo ra. ÔÛ ñaây laø nhaèm ngaên nhöõng nghóa khaùc naøo? Ñaùp: Ñöùc Phaät vì ñôøi vò lai, neân noùi nhö theá. Ñöùc Phaät ñaõ bieát tröôùc ôû ñôøi vò lai seõ coù ngöôøi noùi nhö theá. Ngoaøi boán ñaïi khoâng coù saéc taïo, nhö Phaät-ñaø-ñeà-baø v.v...

Vì ngaên döùt yù cuûa caùc thuyeát nhö theá, neân kinh ñaõ noùi raèng: Taát caû caùc saéc ñeàu laø boán ñaïi vaø boán ñaïi taïo, nhö noùi: Taát caû caùc saéc nôi quaù khöù, vò lai, hieän taïi, hoaëc trong, hoaëc ngoaøi cho ñeán noùi roäng. ÔÛ ñaây vì nhaèm ngaên döùt caùc nghóa cuûa ngöôøi khaùc naøo? Ñaùp: Baáy giôø coù vò Phaïm chí teân laø Lao-la-ni-khö, noùi khoâng coù quaù khöù, vò lai. Vì ngaên döùt yù cuûa Phaïm chí aáy, neân Ñöùc Theá toân noùi raèng: Taát caû caùc saéc trong quaù khöù vò lai, hieän taïi, hoaëc trong, hoaëc ngoaøi cho ñeán noùi roäng. Nhö noùi: Theá naøo

laø saéc aám? Nghóa laø möôøi saéc nhaäp vaø saéc trong phaùp nhaäp. ÔÛ ñaây vì nhaèm ngaên döùt nghóa cuûa nhöõng ngöôøi khaùc naøo? Ñaùp: Vì ngaên döùt yù cuûa phaùi Thí duï giaû. Ngöôøi Thí duï khoâng noùi phaùp nhaäp coù saéc. Cho neân Toân giaû Ñaït-ma-ña-la ñaõ noùi raèng: Taát caû caùc saéc ñeàu laø choã nöông döïa, sôû duyeân cuûa naêm thöùc. Theá naøo goïi laø saéc chaúng phaûi choã nöông cuûa naêm thöùc, sôû duyeân cuûa naêm thöùc. Vì ngaên döùt yù cuûa ngöôøi noùi nhö theá, neân Toân giaû kia soaïn luaän A-tyø-ñaøm, noùi raèng: Theá naøo laø saéc aám? Nghóa laø möôøi saéc nhaäp vaø saéc trong phaùp nhaäp. Hoûi: Neáu saéc trong phaùp nhaäp coù theå töôùng thaät, thì laøm sao hieåu ñöôïc lôøi cuûa Toân giaû Ñaït-ma-ña-la noùi? Ñaùp: Coù theå noùi raèng: Taát caû caùc saéc ñeàu laø choã nöông cuûa naêm thöùc, sôû duyeân cuûa saùu thöùc. Saéc trong phaùp nhaäp maëc duø khoâng laøm choã nöông cuûa naêm thöùc, sôû duyeân cuûa naêm thöùc, nhöng laøm sôû duyeân cho yù thöùc. Laïi nöõa, saéc trong phaùp nhaäp duø chaúng phaûi sôû duyeân cuûa naêm thöùc, choã nöông cuûa naêm thöùc laø sôû duyeân thaân thöùc. Vaäy theá naøo laø choã nöông cuûa naêm thöùc? Ñoù laø boán ñaïi. Theá naøo laø thoï aám? Nghóa laø saùu thoï thaân: Nhaõn, xuùc sinh thoï, nhó, tyû, thieät, thaân, yù, xuùc sinh ra thoï. Nhö kinh Phaät noùi, thuyeát A-tyø- ñaøm cuõng theá. Töôûng aám laø theá naøo? Nghóa laø saùu töôûng thaân: Nhaõn xuùc sinh töôûng, nhó, tyû, thieät, thaân, yù xuùc sinh ra töôûng. Nhö kinh Phaät noùi, Thuyeát cuûa A-tyø-ñaøm noùi cuõng gioáng nhö vaäy. Haønh aám laø theá naøo? Ñaùp: Kinh Phaät noùi: Nghóa laø saùu tö thaân: Nhaõn xuùc sinh tö, nhó, tyû, thieät, thaân, y xuùc sinh tö. Thuyeát A-tyø-ñaøm noùi raèng: Haønh aám hoaëc töông öng, hoaëc baát töông öng, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao trong caùc phaùp töông öng, baát töông öng haønh aám.

Ñöùc Theá toân chæ noùi Tö laø Haønh aám, maø chaúng phaûi phaùp töông öng, baát töông öng khaùc? Ñaùp: Vì tö nuoâi lôùn haønh, laøm vöôït hôn, neân Ñöùc Theá toân noùi tö laø haønh. Nhö aùi nuoâi lôùn Taäp laøm vöôït hôn, cho neân ñoái vôùi taát caû höõu laäu, Ñöùc Theá toân noùi aùi laø taäp. Tö kia cuõng gioáng nhö vaäy. Laïi nöõa, nghóa taïo taùc laø nghóa haønh, Theå cuûa tö laø taïo taùc. Thöùc aám, laø sao? Nghóa laø thaân saùu thöùc: Thaân nhaõn thöùc cho ñeán thaân yù thöùc, nhö kinh noùi, thuyeát cuûa A-tyø-ñaøm noùi cuõng theá. Ñaây laø theå cuûa aám, cho ñeán noùi roäng. Ñaõ noùi veà theå töôùng cuûa aám, nay seõ noùi veà lyù do: Vì sao goïi laø aám? AÁm nghóa laø gì? Ñaùp: Nghóa nhoùm laø nghóa aám. Nghóa toùm löôïc laø nghóa aám. Nghóa chaát chöùa laø nghóa aám. Nghóa chung laø nghóa aám. Neáu laäp baøy theá gian, töùc laø laäp baøy aám. Neáu noùi nhieàu ngöõ, aám töùc laø nhieàu ngöõ. Nghóa nhoùm laø nghóa aám. Nghóa laø taát caû caùc saéc ôû quaù khöù, vò lai, hieän taïi, hoaëc trong, hoaëc ngoaøi cho ñeán noùi roäng, ñeàu nhoùm hoïp laïi laø saéc aám, cho ñeán thöùc aám cuõng vaäy. Nghóa toùm löôïc noùi cuõng gioáng nhö theá. Nghóa chaát chöùa laø nghóa aám: Nhö ñuû caùc thöù vaät theå xem laãn, hoïp thaønh moät ñoáng. Caùc thöù saéc nhö vaäy hôïp thaønh saéc aám, cho ñeán Thöùc aám cuõng theá. Nghóa chung laø nghóa aám: Taát caû caùc saéc ôû quaù khöù, vò lai, hieän taïi, hoaëc noäi, hoaëc ngoaïi cho ñeán noùi roäng. Caùc saéc, v.v... nhö theá, goïi chung laø saéc aám, cho ñeán Thöùc aám cuõng vaäy. Hoûi: Saéc cuûa quaù khöù, vò

lai, hieän taïi coù theå nhoùm hôïp ñöôïc khoâng? Ñaùp: Coù theå nhoùm hôïp veà danh cuûa saéc, khoâng nhoùm hôïp veà theå cuûa saéc, cho ñeán thöùc cuõng gioáng nhö theá. Laäp baøy theá gian laø laäp baøy aám. Nhö laäp baøy saéc aám coù ba ñôøi, cho ñeán thöùc aám cuõng theá. Nhieàu lôøi noùi laø lôøi noùi cuûa aám. Nhö nhieàu cuûa caûi goïi laø taøi aám. Nhieàu luùa goïi laø coác aám, nhieàu quaân goïi laø quaân aám. ÖÙc vaïn Na-do-tha raát nhieàu saéc nhö theá, goïi chung laø saéc aám, cho ñeán thöùc aám cuõng theá. Hoûi: Moät vi traàn coù theå laäp saéc aám khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng theå laäp. Vì neáu moät vi traàn muoán laäp thì phaûi chaát chöùa, nhoùm.

Laïi coù thuyeát noùi: Moät vi traàn coù theå laäp saéc aám, vì töôùng neân laäp. Neáu moät vi traàn khoâng goïi laø aám, thì nhieàu vi traàn nhoùm hôïp laïi, cuõng khoâng goïi laø aám. Ngöôøi A-tyø-ñaøm noùi raèng: Moät vi traàn khoâng do aám, neân thuoäc veà moät giôùi, moät nhaäp, moät aám. Neáu do aám, töùc laø phaàn ít cuûa moät giôùi, moät nhaäp, moät aám. Nhö ngöôøi ôû treân ñoáng luùa nhaët laáy moät haït luùa, ngöôøi khaùc hoûi: OÂng nhaët laáy bao nhieâu haït luùa? Neáu ngöôøi kia khoâng laáy heát ñoáng luùa, thì seõ noùi: Toâi nhaän laáy moät haït luùa thoâi. Neáu ngöôøi kia duøng caû ñoáng luùa thì seõ noùi: Toâi laáy moät haït luùa cuûa ñoáng luùa. Ñaõ noùi chung veà lyù do cuûa aám. Nay seõ tìm hieåu thöù lôùp cuûa aám: Vì sao Ñöùc Theá toân tröôùc noùi saéc aám, sau noùi cho ñeán thöùc aám? Ñaùp: Vì Ñöùc Theá toân muoán cho vaên nghóa thuaän theo. Laïi nöõa, vì Ñöùc Theá toân muoán cho ngöôøi giaûng noùi thuaän theo, ngöôøi vaâng giöõ thuaän theo. Laïi nöõa, vì thoâ teá saéc aám laø thoâ trong naêm aám, vì thoâ neân noùi tröôùc, vì thoï aám laø thoâ trong boán aám Voâ saéc, neân noùi sau saéc aám. Hoûi: Nhö thoï chaúng phaûi saéc, khoâng döøng laïi phöông höôùng, xöù sôû, thì laøm sao laäp coù thoâ, teá? Ñaùp: Vì sôû haønh cuûa thoï. Nhö ngöôøi theá gian noùi: Tay ta chòu khoå, vui, thì caùc boä phaän ñaàu, chaân, thaân v.v... ñeàu thoï khoå, vui. Noùi saéc nhö theá, v.v..., thoï cuõng noùi nhö theá. Töôûng chuyeån bieán ñoái vôùi thoï neân keá thoï, laø noùi Töôûng. Haønh chuyeån bieán laø teá ñoái vôùi töôûng neân noùi Haønh. Thöùc raát vi teá neân ñöôïc noùi sau. Hoûi: Nhö naêm aám laø töôùng taïo taùc, taïo taùc laø Haønh aám. Vì sao Ñöùc Theá toân noùi moät aám goïi laø Haønh aám, caùc aám khaùc khoâng noùi? Ñaùp: Duø naêm aám ñeàu laø töôùng taïo taùc, nhöng haønh aám ñöôïc goïi laø haønh. Nhö möôøi taùm giôùi, duø theå ñeàu laø phaùp, maø phaùp giôùi ñöôïc goïi laø phaùp, cho ñeán Tam baûo, tam quy, tuy theå laø phaùp, maø phaùp baûo, phaùp quy, ñöôïc goïi laø phaùp. Naêm aám nhö theá duø theå laø haønh neân ñöôïc goïi laø haønh. Laïi nöõa, aám naày coù moät danh, caùc aám khaùc coù hai danh. Laïi nöõa, aám naày laø teân chung, aám khaùc laø teân chung vaø khoâng chung, vì teân chung neân noùi. Laïi nöõa, do coù theå sinh taát caû caùc phaùp, vì sinh ôû trong phaùp ñoù, neân goïi laø haønh aám. Laïi nöõa, töôùng mang daáu aán cuûa taát caû phaùp laø sinh, giaø, voâ thöôøng, vì ôû trong phaùp kia, neân goïi laø haønh aám.

Laïi nöõa, do teân goïi laøm saùng toû caùc phaùp, vì teân goïi ôû trong phaùp ñoù, neân goïi laø Haønh aám. Laïi nöõa, vì coù theå hieåu phaùp khoâng, vì ôû trong

phaùp khoâng ñoù, neân goïi laø haønh aám Hoûi: Neáu vaäy naêng chaáp ngaõ, phaùp cuõng ôû trong ñoù, coù theå noùi laø aám cuûa ngaõ ñöôïc khoâng? Ñaùp: Chaáp ngaõ chaúng thaät. Hieåu ngaõ khoâng laø thaät. Laïi nöõa, coù theå phaân bieät töôùng chung, töôùng rieâng, boû ñi caùi ngu nôi vaät theå vaø ngu trong duyeân, khoâng chaáp laáy töôùng hö giaû, vì tueä ôû trong vaät theå, trong duyeân aáy neân goïi laø haønh aám. Laïi nöõa, vì trong phaùp ñoù coù nhieàu phaùp, neân goïi laø haønh aám. Nhieàu phaùp, laø phaùp töông öng, baát töông öng. Phaùp coù choã nöông döïa, khoâng coù choã nöông döïa. Phaùp coù haønh khoâng coù haønh. Phaùp coù duyeân, khoâng coù duyeân. Phaùp phaùp coù theá duïng, khoâng coù theá duïng. Hoûi: Vì sao trong caùc aám, phaùp taâm sôû goïi laø töôûng, thoï rieâng laäp laøm aám. Phaùp taâm sôû khaùc laïi laäp laø haønh aám? Toân giaû Baø-Xa noùi: Do Ñöùc Theá toân nhaän bieát moät caùch quyeát ñònh veà phaùp töôùng, cuõng bieát roõ veà theá duïng, trong khi ngöôøi khaùc thì khoâng theå bieát. Neáu phaùp naøo coù khaû naêng laäp rieâng aám, thì laäp, coøn phaùp khoâng theå thì phaûi ñôïi taäp hôïp laïi môùi laäp. Laïi nöõa, vì muoán duøng ñuû caùc thuyeát caùc vaên trang nghieâm cho nghóa. Neáu duøng caùc thuyeát vaên trang nghieâm cho nghóa, thì nghóa seõ deã hieåu. Laïi nöõa, vì muoán theå hieän hai moân, hai löôïc, hai nhaäp, cho ñeán noùi roäng. Laïi nöõa, laäp baøy hieän moân, hieän löôïc naày baét ñaàu vaøo phaùp taâm sôû hieän coù, hoaëc laø caên taùnh, hoaëc chaúng phaûi caên taùnh. Neáu noùi thoï neân bieát ñaõ noùi veà caên taùnh. Neáu noùi Töôûng thì phaûi bieát noùi veà phi caên taùnh. Nhö caên taùnh, phi caên taùnh, minh, chaúng phaûi minh, coù oai theá khoâng coù oai theá, coù naêng löïc khoâng coù naêng löïc, neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, do hai phaùp naày, neân coõi Saéc, coõi Voâ saéc coù khaùc nhau. Vì thoï neân noùi coõi Saéc khaùc nhau, vì töôûng neân noùi coõi Voâ saéc khaùc nhau. Laïi nöõa, haønh giaû do hai phaùp naày, neân sinh nhieàu khoå naõo trong hai coõi: Vì thoï, neân sinh laém khoå naõo trong coõi Saéc. Vì töôûng, neân ôû trong coõi Voâ saéc sinh nhieàu khoå naõo. Laïi nöõa, do tham laïc thoï, vì ñaém nhieãm töôûng ñieân ñaûo, neân chuùng sinh phaûi chòu khoå naõo lôùn ôû trong sinh töû. Laïi nöõa, do hai phaùp naày laø coäi goác cuûa söï tranh chaáp. Thoï laø coäi

goác tranh chaáp cuûa aùi. Töôûng laø coäi goác tranh chaáp cuûa kieán. Nhö hai thöù coäi goác cuûa söï tranh chaáp hai phieàn naõo, hai bieân, hai muõi teân, hai hyù luaän, hai kieán, neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, do hai phaùp naày, neân Taâm rieâng ñöôïc goïi laø thöùc truï. Phaùp taâm sôû khaùc ôû trong haønh aám ñöôïc goïi laø thöùc truï. Laïi nöõa, vì haønh giaû raát gheùt hai phaùp naày, neân nhaäp ñònh Dieät taän. Nhö Luaän Thi Thieát noùi: Duøng phöông tieän gì ñeå ñöôïc ñònh Dieät taän? Theá naøo laø tu phöông tieän ñeå ñöôïc ñònh Dieät taän? Ñaùp: Haønh giaû, tröôùc phaûi suy nghó: Laøm sao khieán cho ta khoâng nghó veà caùc haønh, khieán cho töôûng, thoï baát sinh, heã sinh thì dieät. Neáu töôûng, thoï baát sinh, heã sinh thì dieät, ñoù goïi laø ñònh dieät. Hoûi: Vì sao phaùp voâ vi khoâng ñöôïc laäp aám? Ñaùp: Vì khoâng coù töôùng aám, neân khoâng laäp aám. Laïi nöõa, vì aám aáy ôû xöù roát raùo, neân khoâng laäp aám. Nhö bình, y, choã roát raùo khoâng

goïi laø bình, y, aám kia cuõng nhö theá. Laïi nöõa, neáu phaùp laø töôùng höõu vi coù sinh dieät, coù nhaân, coù duyeân thì laäp aám, vì phaùp voâ vi baát sinh, dieät, khoâng coù nhaân, khoâng coù töôùng höõu vi, neân khoâng laäp aám. Laïi nöõa, neáu phaùp thuoäc veà nhaân, thuoäc veà duyeân, thuoäc veà taùc giaû hoøa hôïp, thì laäp aám. Phaùp voâ vi vì khoâng thuoäc veà nhaân, khoâng thuoäc duyeân, khoâng thuoäc veà hoøa hôïp, taùc, neân khoâng laäp aám. Laïi nöõa, neáu phaùp tuøy theo söï vaän haønh cuûa theá gian, coù theå taïo ra quaû, coù theå coù choã taïo taùc, coù theå bieát duyeân thì laäp laøm aám. Phaùp voâ vi sai traùi vôùi caùc tính chaát treân neân khoâng laäp laøm aám. Laïi nöõa, aám tuøy thuoäc veà söï vaän haønh cuûa ñôøi, coøn phaùp voâ vi khoâng thuoäc vaøo söï chuyeån vaän cuûa theá gian. AÁm noái tieáp vôùi khoå, phaùp voâ vi khoâng noái tieáp vôùi khoå. AÁm coù tröôùc, sau, phaùp voâ vi khoâng coù tröôùc, sau. AÁm coù thöôïng, trung, haï, phaùp voâ vi khoâng coù thöôïng, trung, haï. Laïi nöõa, theå cuûa voâ vi chaúng phaûi saéc, cuõng khoâng goïi laø saéc, cho ñeán theå voâ vi chaúng phaûi thöùc, cuõng khoâng goïi laø thöùc. Laïi nöõa, vì phaùp höõu vi töø ngöôøi khaùc sinh, neân laäp aám. Phaùp voâ vi vì khoâng töø ngöôøi khaùc sinh, neân khoâng laäp aám. Phaùp voâ vi do nhöõng vieäc nhö theá, neân khoâng laäp aám. Kinh cuûa Ñöùc Theá toân noùi: Naêm aám, aám giôùi, aám ñònh, aám tueä, aám giaûi thoaùt, aám giaûi thoaùt tri kieán. Hoûi: Cuõng theá thì coù möôøi aám, vì sao noùi naêm aám? Ñaùp: Vì naêm aám sau naày laø ôû trong naêm aám tröôùc: AÁm giôùi ôû trong

saéc aám, boán aám coøn laïi ôû trong haønh aám. Cho neân noùi naêm. Trong kinh laïi noùi: Toân giaû A-nan noùi raèng: Toâi theo beân Phaät, thoï taùm vaïn phaùp aám. Theo beân Tyø-kheo thoï hai vaïn phaùp aám. Hoûi: Coù nhieàu aám nhö theá v.v..., vì sao Ñöùc Theá toân chæ noùi naêm aám? Ñaùp: Maëc duø coù raát nhieàu aám nhö theá, nhöng cuõng ôû trong naêm aám. Hoaëc coù thuyeát noùi: Theå cuûa Phaät ngöõ laø khaåu nghieäp. Hoaëc coù thuyeát noùi: Theå laø danh. Neáu noùi Theå laø khaåu nghieäp, laø thuoäc veà saéc aám. Neáu noùi theå laø danh, thì thuoäc veà haønh aám, cho neân ñeàu ôû trong naêm aám. Hoûi: Soá löôïng ñaõ phaân roõ cuûa phaùp aám, tính chöøng bao nhieâu? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Nhö Luaän Phaùp aám noùi: Saùu ngaøn keä laø löôïng ñaõ phaân roõ cuûa moät phaùp aám. Caùc phaùp aám khaùc cuõng theá. Laïi coù thuyeát noùi: Nhö veà löôïng ngoân töø cuûa Theá toân noùi veà boán nieäm xöù laø löôïng ñaõ phaân roõ cuûa moät phaùp aám. Boán chaùnh döùt, boán nhö yù tuùc, naêm caên, naêm löïc, baûy giaùc yù taùm ñaïo chuûng cuõng gioáng nhö theá. Toân giaû Cuø-sa noùi: Naêm möôi vaïn naêm ngaøn naêm traêm naêm möôi baøi keä laø löôïng ñaõ phaân roõ cuûa moät phaùp aám. Lôøi bình: Neáu noùi raèng: Caùc haønh cuûa chuùng sinh coù taùm vaïn. Phaät noùi phaùp ñoái trò cuõng coù taùm vaïn. Ngöôøi ñöôïc Phaät hoùa ñoä vaøo trong phaùp Phaät, do taùm vaïn phaùp, töùc laø taùm vaïn phaùp aám. Naêm thuû aám: laø Saéc thuû aám, thoï, töôûng, haønh, thöùc thuû aám. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Ñaây laø kinh Phaät. Kinh Phaät noùi naêm thuû aám, cho ñeán noùi roäng. Kinh Phaät duø noùi naêm thuû aám, nhöng khoâng phaân bieät roäng, nay vì muoán phaân bieät roäng, neân soaïn luaän naày. Theá naøo laø saéc thuû aám? Ñaùp: Neáu

saéc laø höõu laäu, laø giöõ laáy saéc ñoù ôû quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Neáu duyeân theo saéc ñoù sinh duïc, sinh aùi, sinh giaän döõ, sinh si, sinh sôï haõi, sinh ra caùc phaùp phieàn naõo cuûa taâm nhö theá v.v... Sinh duïc, sinh aùi: Laø khaùt aùi. Sinh giaän döõ: Laø söï giaän döõ. Sinh si laø voâ minh. Sinh sôï haõi: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng neân noùi nhö theá. Vì sao? Vì tröôùc ñaây ñaõ noùi Taùnh cuûa phieàn naõo töùc laø sôï haõi. Hoûi: Neáu vaäy thì theå taùnh cuûa sôï haõi laø gì? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi laø taùnh cuûa thaân kieán. Vì sao? Vì chuùng sinh chaáp ngaõ neân thöôøng sôï haõi. Neáu noùi thaân kieán, neân bieát laø ñaõ noùi

sôï haõi. Laïi coù thuyeát noùi: Theå taùnh laø aùi. Vì sao? Vì ngöôøi haønh aùi thöôøng sôï haõi. Neân noùi aùi thì bieát laø ñaõ noùi veà sôï haõi. Laïi coù thuyeát noùi, Theå taùnh laø voâ minh. Vì sao? Vì ngöôøi si laø ngöôøi thöôøng sôï haõi. Neáu noùi si phaûi bieát ñaõ noùi veà sôï haõi. Lôøi bình: Neân noùi laø sôï haõi. Vì sao? Vì theå taùnh cuûa sôï haõi khaùc nhau: Sôï haõi laø phaùp taâm sôû töông öng vôùi taâm. Caùc phaùp khaùc nhö theá v.v... ôû trong phaùp nhö vaäy, ñoù goïi laø phaùp taâm sôû. Hoûi: Xöù naøo coù söï sôï haõi naày? Ñaùp: ÔÛ coõi Duïc, chaúng phaûi ôû coõi Saéc, coõi Voâ saéc. Hoûi: Neáu ôû coõi Saéc khoâng coù söï sôï haõi, thì laøm sao hieåu ñöôïc kinh Phaät. Nhö noùi: Tyø-kheo neân bieát! Tröôùc chuùng sinh sinh leân coõi trôøi Quang AÂm, thaáy ngöôøi sinh sau taâm sinh sôï haõi, neân an uûi raèng: Ñaïi Tieân ñöøng sôï! Chuùng toâi thöôøng thaáy caùc cung Phaïm bò thieâu ñoát, ôû ñoù lieàn dieät. Veà nghóa keä laøm sao hieåu ñöôïc? Nhö keä noùi: Nghe caùc trôøi Tröôøng thoï Coù tieáng khen saéc dieäu Taâm nôm nôùp sôï haõi Nhö nai sôï sö töû. Ñaùp: Trong ñaây noùi chaùn lìa laø sôï haõi. Hoûi: Chaùn lìa vaø sôï haõi coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Teân goïi töùc laø khaùc nhau, ñoù goïi laø chaùn lìa, ñoù goïi laø sôï haõi. Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Neáu ôû coõi Duïc thì goïi laø sôï haõi. Neáu ôû coõi Saéc, thì goïi laø chaùn lìa. Trung gian cuûa phieàn naõo sinh laø sôï haõi, trung gian cuûa caên thieän sinh laø chaùn lìa. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Ñoái vôùi vieäc khoâng coù lôïi, sinh nghi. Muoán ñöôïc xa lìa laø sôï haõi, ñaõ ñöôïc xa lìa, taâm cuõng sinh ñoäng laø chaùn lìa. Söï sôï haõi vôùi chaùn lìa ñoù laø khaùc nhau. Hoûi: Ai coù söï sôï haõi naày? Laø phaøm phu hay baäc Thaùnh? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Laø phaøm phu chaúng phaûi baäc Thaùnh. Vì sao? Vì baäc Thaùnh ñaõ lìa Naêm vieäc sôï haõi. Naêm vieäc sôï haõi laø: 1. Sôï khoâng soáng. 2. Sôï tieáng xaáu. 3. Sôï ñaïi chuùng. 4. Sôï cheát. 5. Sôï ñöôøng aùc. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Phaøm phu cuõng sôï, baäc Thaùnh cuõng sôï.

Hoûi: Khoâng phaûi baäc Thaùnh ñaõ lìa Naêm vieäc sôï haõi hay sao? Ñaùp: Duø baäc Thaùnh khoâng coù caùc söï sôï haõi nhö theá, nhöng vaãn coù noãi sôï trong giaây laùt. Hoûi: Caùc baäc Thaùnh naøo coøn coù söï sôï haõi? Laø ngöôøi Höõu hoïc hay laø ngöôøi Voâ hoïc? Ñaùp: Cuõng laø ngöôøi höõu hoïc cuõng laø ngöôøi Voâ hoïc. Ngöôøi Höõu hoïc laø Tu-ñaø-hoaøn, Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm. Ngöôøi Voâ hoïc: A-la-haùn, Bích- chi Phaät, chæ tröø Phaät, Theá toân. Vì sao? Vì Ñöùc Theá toân khoâng coù söï sôï haõi, ngôø vöïc, lo nghó. Phaùp phieàn naõo cuûa taâm nhö theá v.v... Nghóa laø duyeân theo taát caû bieán söû cuûa saéc vaø choã döùt tröø. Thoï thuû aám laø theá naøo? Neáu thoï laø höõu laäu, laø thuû, noùi roäng nhö saéc aám. Söï

khaùc nhau ôû ñaây laø: duyeân vôùi thoï kia heát thaûy bieán chaúng phaûi söû heát thaûy bieán. Nhö thoï, töôûng, haønh, thöùc noùi cuõng gioáng nhö vaäy. Ñaây laø theå cuûa Thuû aám, cho ñeán noùi roäng. Ñaõ noùi veà theå taùnh cuûa thuû aám. Veà lyù do nay seõ noùi: Vì sao goïi laø thuû aám? Thuû aám laø nghóa gì? Ñaùp: Vì töø Thuû sinh, neân goïi laø Thuû aám. Vì coù theå sinh ra Thuû, neân goïi laø Thuû aám. Laïi nöõa, vì töø thuû chuyeån bieán, neân goïi laø thuû aám. Vì coù theå chuyeån bieán thuû, neân goïi laø thuû aám. Laïi nöõa, vì coù theå thoï nhaän töø thuû, neân goïi laø thuû aám. Vì coù theå thoï nhaän thuû, neân goïi laø Thuû aám. Laïi nöõa, vì töø thuû taêng tröôûng, neân goïi laø thuû aám. Vì coù theå laøm taêng tröôûng thuû, neân goïi laø Thuû aám. Laïi nöõa, vì töø Thuû ñöôïc roäng neân goïi laø Thuû aám. Vì coù theå laøm roäng Thuû neân goïi laø Thuû aám. Laïi nöõa, vì thuoäc veà thuû, neân goïi laø Thuû aám. Nhö ngöôøi thuoäc veà vua neân goïi laø ngöôøi cuûa vua Thuû aám kia cuõng gioáng nhö theá. ÔÛ trong khoâng coù ngaõ, neáu ngöôøi hoûi aám: OÂng thuoäc veà ai? AÁn neân ñaùp: Ta thuoäc veà Thuû. Laïi nöõa, Thuû ôû trong aám, luùc aám sinh, thì sinh, luùc aám truï thì truï, luùc aám sai khieán thì sai khieán, maø khoâng suy yeáu, hao huït. Ñoù goïi laø Thuû aám. Laïi nöõa, Thuû ôû trong aám, sinh tröôûng, roäng theâm, neân goïi laø Thuû aám. Laïi nöõa, Thuû ôû trong aám, taêng tröôûng lôïi ích, neân goïi laø Thuû aám.

Laïi nöõa, Thuû ôû trong aám, sinh ra tham ñaém, gioáng nhö buïi nhô, ñoù goïi laø Thuû aám. Laïi nöõa, Thuû ôû trong aám, taâm sinh öa ñaém, cuõng nhö caù v.v... thích nöôùc, neân goïi laø Thuû aám. Laïi nöõa, vì thuû laø aám, theo choã ôû maø laäp xöù, neân goïi laø Thuû aám. Vì döïa vaøo aám naày, neân sinh ra caùc phieàn naõo caáu ueá nhö aùi, kieán, maïn, voâ minh, nghi, giaän. Vì gioáng vôùi thuû, neân goïi laø thuû aám. Nhö thuû coõi Duïc, goïi laø thuû aám coõi Duïc. Thuû coõi Saéc, goïi laø thuû aám coõi Saéc. Thuû coõi Voâ saéc, goïi laø thuû aám coõi Voâ saéc. Khoâng huûy hoaïi giôùi, khoâng huûy hoaïi ôû ñòa, maø hö hoaïi ôû thaân. Vì ngaõ thuû, neân aám cuûa ngöôøi khaùc, goïi laø thuû aám. Vì ngöôøi khaùc thuû, neân aám cuûa ta, goïi laø thuû aám. Neáu khoâng huûy hoaïi thaân, thì taát caû vaät beân ngoaøi seõ khoâng goïi laø thuû aám. Vì sao? Vì trong vaät beân ngoaøi kia khoâng coù thuû aám. Hoûi: aám vaø Thuû aám coù gì khaùc nhau khoâng? Ñaùp: Teân goïi laø töùc khaùc nhau: Ñaây laø aám, ñaây laø thuû aám. Laïi nöõa, aám laø höõu laäu, voâ laäu, coøn thuû aám laø höõu laäu. Laïi nöõa, aám goàm nhieáp ba ñeá, thuû aám goàm nhieáp hai Ñeá. Laïi nöõa, khi aám bò söï quôû traùch, thì ngöôøi taêng tröôûng chòu söï quôû traùch. Luùc ñöôïc khen ngôïi, ngöôøi vaéng laëng thoï nhaän söï khen ngôïi. Thuû aám chæ thoï nhaän söï quôû traùch, luùc ñoù ngöôøi taêng tröôûng nhaän laõnh söï quôû traùch. Ñoù laø aám, Thuû aám khaùc nhau. Saùu giôùi: Giôùi ñaát, giôùi nöôùc, giôùi löûa, giôùi gioù, giôùi hö khoâng, giôùi thöùc. Hoûi: Vì sao Toân giaû Ca-chieân-dieân-töû nhaân saùu giôùi ñeå soaïn luaän? Ñaùp: Vì Toân giaû kia coù yù nhö theá, muoán nhö theá, theo yù muoán cuûa Toân giaû maø soaïn luaän, cuõng khoâng traùi vôùi phaùp töôùng. YÙ cuûa Toân giaû kia muoán nhaân nôi saùu giôùi ñeå soaïn luaän, beøn nhaân nôi saùu giôùi maø soaïn. Laïi nöõa, khoâng neân hoûi vì sao Toân giaû kia nhaân nôi saùu giôùi ñeå soaïn luaän. Vì sao? Vì ñaây laø kinh Phaät.

Kinh Phaät noùi möôøi taùm giôùi, Phaät ñoái vôùi möôøi taùm giôùi noùi saùu giôùi. Saùu giôùi goàm nhieáp möôøi taùm giôùi, naêm giôùi vaø phaàn ít cuûa boán giôùi. Goàm thaâu naêm giôùi: Giôùi nhaõn thöùc vaø giôùi nhó, tyû, thieät, thaân thöùc. Phaàn ít cuûa boán giôùi: Boán giôùi laø: Giôùi saéc, Giôùi xuùc, giôùi yù vaø giôùi yù thöùc. Giôùi hö khoâng goàm nhieáp phaàn ít cuûa giôùi saéc. Giôùi ñaát, nöôùc, löûa, gioù goàm nhieáp phaàn ít cuûa giôùi xuùc. Giôùi thöùc goàm nhieáp phaàn ít

cuûa Giôùi yù vaø Giôùi yù thöùc. Phaàn ít cuûa hai giôùi naày laø sao? Ñaùp: Hai giôùi höõu laäu, voâ laäu naày vì goàm nhieáp höõu laäu, khoâng goàm nhieáp voâ laäu, cho neân chæ goàm nhieáp phaàn ít. Phaàn ít cuûa naêm giôùi boán giôùi goàm nhieáp saùu giôùi. Hoûi: Vì sao Ñöùc Phaät ñoái vôùi möôøi taùm giôùi noùi saùu giôùi? Ñaùp: Vì ngöôøi ñöôïc Phaät hoùa ñoä. Ngöôøi ñöôïc Phaät hoùa ñoä, ñoái vôùi caûnh giôùi trí, hoaëc coù ngöôøi ngu toaøn phaàn, hoaëc coù keû ngu phaàn ít. Neáu ñoái vôùi ngöôøi ngu phaàn ít, Phaät seõ vì hoï noùi saùu giôùi, keû ngu hoaøn toaøn, thì seõ vì hoï noùi möôøi taùm giôùi. Laïi nöõa, ngöôøi ñöôïc Phaät hoùa ñoä, vôùi caên taùnh nhaïy beùn, chaäm luït. Vôùi ngöôøi caên taùnh nhaïy beùn, vì hoï noùi saùu giôùi. Vôùi keû caên taùnh chaäm luït thì Phaät vì hoï noùi möôøi taùm giôùi. Laïi nöõa, ngöôøi thoï laõnh Phaät hoùa ñoä, hoaëc coù nhanh coù, chaäm. Ngöôøi nhanh choùng, thì vì hoï noùi saùu giôùi, ngöôøi chaäm chaïp, thì vì hoï noùi möôøi taùm giôùi. Laïi nöõa, ngöôøi ñöôïc Phaät hoùa ñoä, coù ngöôøi öa toùm löôïc, coù ngöôøi thích noùi roäng. Öa toùm löôïc thì noùi saùu giôùi, thích noùi roäng thì noùi möôøi taùm giôùi. Laïi nöõa, vì muoán hieän moân, neân taát caû caùc coõi, hoaëc saéc taùnh, hoaëc chaúng phaûi saéc taùnh. Neáu noùi naêm giôùi, phaûi bieát laø ñaõ noùi caùc giôùi cuûa saéc taùnh. Neáu noùi thöùc giôùi, neân bieát ñaõ noùi caùc giôùi cuûa Voâ saéc taïnh. Nhö Saéc, coõi Voâ saéc, coù theå thaáy, khoâng theå thaáy, coù ñoái, khoâng coù ñoái, töông öng, khoâng töông öng, coù nöông, khoâng nöông, coù haønh, khoâng haønh, coù theá duïng, khoâng coù theá duïng, coù duyeân, khoâng coù duyeân, neân bieát cuõng gioáng nhö vaäy. Laïi nöõa, saùu giôùi coù theå sinh ra, nuoâi lôùn thaân coõi Saéc, coõi Voâ saéc. Sinh: laø giôùi thöùc döôõng: laø giôùi, ñaát, nöôùc, löûa, gioù, nuoâi lôùn laø giôùi hö khoâng. Laïi nöõa, saùu giôùi naày coù theå nhaän laáy, gìn giöõ, laøm taêng tröôûng thaân coõi Saéc, coõi Voâ saéc. Nhaän laáy laø giôùi thöùc, gìn giöõ laø giôùi ñaát, nöôùc, löûa, gioù. Laøm taêng tröôûng laø giôùi hö khoâng. Laïi nöõa, saùu giôùi naày laø phaàn coäi goác cuûa chuùng sinh, laø coäi goác cuûa chuùng sinh ôû taát caû xöù, laø coäi goác cuûa chuùng sinh töø voâ thæ ñeán nay laø coäi reã cuûa chuùng sinh coù choã phaân bieät, khoâng coù ñoái töôïng phaân bieät. Coäi goác cuûa chuùng sinh: Chuùng sinh coõi Duïc, coõi Saéc, töø Sinh höõu cho ñeán Töû höõu Saùu giôùi naày, khoâng coù luùc naøo khoâng coù theá duïng. Coäi goác cuûa chuùng sinh ôû taát caû xöù: Khoâng coù chuùng sinh coõi Duïc,

coõi Saéc, töø Sinh höõu cho ñeán Töû höõu saùu giôùi naày luùc naøo cuõng ñeàu coù theá duïng. Coäi goác cuûa chuùng sinh töø Voâ thæ ñeán nay: Chuùng sinh khoâng coù bôø meù tröôùc, khoâng coù chuùng sinh töø Sinh höõu ñeán Töû höõu, saùu giôùi naày khoâng luùc naøo laø khoâng coù theá duïng. Coäi goác cuûa chuùng sinh coù söï phaân bieät, khoâng coù söï phaân bieät: Chuùng sinh coù theå phaân bieät laø nam,

laø nöõ, nhö luùc laø Ba-la-xa Khö, saùu giôùi naày cuõng coù theá duïng. Chuùng sinh khoâng theå phaân bieät laø nam, laø nöõ, nhö luùc laø Ca-la-la, An- Phuø -Ñaø, Tyø -Thi -Giaø-na thì Saùu giôùi naày cuõng coù theá duïng. Toân giaû Cuø-sa noùi: Duyeân theo saùu giôùi naày, neân chuùng sinh ñöôïc vaøo thai meï. Do nhöõng vieäc aáy v.v..., neân Ñöùc Phaät noùi saùu giôùi trong möôøi taùm giôùi. Theá naøo laø giôùi ñaát? Ñaùp: Laø taùnh cöùng chaéc, toùm laïi, laø cöùng chaéc maø cöùng chaéc, coù voâ löôïng khaùc nhau, taùnh cöùng chaéc trong phaùp noäi khaùc, taùnh cöùng chaéc trong phaùp ngoaïi khaùc. Taùnh cöùng chaéc trong phaùp noäi khaùc: Nghóa laø noùi: Toùc, loâng, moùng tay, raêng, da moûng, da daøy, da, thòt, gaân, maïch, xöông, tim, laù laùch, thaän, gan, phoåi, sinh taïng, thuïc taïng, daï daøy, nöôùc tieåu, tay chaân v.v... laø caùc phaàn cöùng chaéc cuûa thaân. Trong phaàn phaùp noäi, chaân cöùng hôn tay. Vì sao? Vì chuùng sinh ñi baèng chaân, neáu con ngöôøi phaûi duøng tay ñeå ñi, thì taát caû gaân, maùu, thòt cuûa tay seõ mau hö hoaïi. Chuùng sinh vôùi caùc phaàn cuûa thaân nhö theá v.v..., ñeàu töï coù söï vöôït hôn. Chaát cöùng trong phaùp ngoaïi: Caùc vaät ñaát, nuùi, ñaù to, ñaù nhoû, caây goã, ñoàng, saét, baïch laïp, chì, thieát, vaøng, baïc, löu ly, xa cöø, maõ naõo, ngoïc kha, boái, v.v... Caùc vaät cöùng chaéc trong ngoaøi nhö theá noùi chung laø töôùng cöùng chaéc. Giôùi nöôùc laø theá naøo? Ñaùp: Laø aåm öôùt, toùm laïi, chaát aåm öôùt maø aåm öôùt, coù voâ löôïng khaùc nhau. Chaát aåm öôùt cuûa phaùp beân trong khaùc, chaát aåm öôùt cuûa phaùp beân ngoaøi khaùc. Chaát aåm öôùt cuûa phaùp trong: laø nöôùc maét, moà hoâi, nöôùc muõi, nöôùc daõi, môõ laù, tuûy, nöôùc mieáng, gan, muû, maùu, oùc, ñaøm daõi, nöôùc tieåu, chaát nöôùc beân trong laø nhö theá v.v... Chaát aåm öôùt trong phaùp ngoaøi: nöôùc suoái, nöôùc ao, nöôùc soâng,

nöôùc boán bieån v.v.... Caùc chaát aåm öôùc trong, ngoaøi nhö theá v.v... goïi laø chung laø giôùi nöôùc. Theá naøo laø giôùi löûa? Ñaùp: Noùng. Noùi chung laø noùng maø noùng, coù voâ löôïng khaùc nhau. Noùng trong phaùp noäi khaùc, noùng trong phaùp ngoaøi khaùc. Noùng trong phaùp trong: Coù theå laøm cho thaân naày aám, thöùc uoáng aên ñaõ aên, coù theå laøm cho tieâu hoùa, khieán thaân ñöôïc yeân oån. Neáu luùc taêng tröôûng thì goïi laø beänh noùng. Noùng trong phaùp ngoaøi: Nhö ñuoác, ñeøn, ñeøn daàu, löûa ñoát thaønh, ñoát laøng, löûa ngoïc Ma-ni, löûa coû thuoác, löûa cuûa söï saùng suoát maët trôøi, löûa söï saùng suoát cuûa cung chö thieân, löûa Ba-ña-la, v.v... Hoaëc coù thuyeát noùi: Löûa noùng cuûa phaùp noäi, chaúng phaûi löûa cuûa phaùp ngoaøi. Vì sao? Vì neáu boû thöùc uoáng aên vaøo chaûo saét, ñoàng, ñoát cho löûa chaùy maïnh, thì khoâng theå laøm cho maøu saéc cuûa thöùc uoáng aên kia thay ñoåi nhö thöùc aên trong buïng. Söùc noùng trong phaùp ngoaøi phaùp trong nhö theá, v.v... ñeàu goïi laø giôùi löûa. Theá naøo laø giôùi gioù? Ñaùp: Söï lay ñoäng nheï, noùi chung, laø söï lay ñoäng nheï maø coù töôùng lay ñoäng nheï vôùi voâ löôïng khaùc nhau: Söï lay ñoäng nheï trong phaùp noäi khaùc, söï lay ñoäng nheï trong phaùp ngoaïi khaùc. Söï lay ñoäng nheï trong phaùp noäi: Nhö gioù höôùng leân, gioù höôùng döôùi, gioù döøng laïi ôû hoâng, gioù döøng laïi ôû buïng, gioù döøng laïi ôû löng, gioù nhö kim chaâm chích, gioù nhö dao caét, gioù nhö hôi thôû ra vaøo, gioù cuûa caùc chi tieát v.v... Gioù trong phaùp ngoaïi: nhö gioù boán

phöông, gioù coù buïi, gioù khoâng coù buïi, gioù khaép, gioù khoâng khaép, gioù nhoû, gioù to, gioù Tyø-lam, gioù phong luaân v.v... Caùc thöù gioù trong ngoaøi nhö theá: goïi chung laø giôùi gioù. Giôùi hö khoâng laø theá naøo? Ñaùp: Kinh Phaät noùi: Khoaûng troáng trong hoá maét, khoaûng troáng trong loã muõi, khoaûng troáng trong mieäng, khoaûng troáng trong coå hoïng, khoaûng troáng trong ngaên tim, khoaûng troáng beân caïnh tim, choã thöùc uoáng aên vaøo döøng laïi, choã thöùc aên ñaõ ñi xuoáng, höôùng ñeán choã ôû, ñaây laø giôùi hö khoâng. Ngöôøi A-tyø-ñaøm noùi raèng: Theá naøo laø giôùi hö khoâng? Saéc chöùa nhoùm saéc beân caïnh. Saéc chöùa nhoùm, saéc beân caïnh: Nhö beân caïnh töôøng

vaùch, caïnh caây trong, cöûa soå höôùng ra loái ñi, nôi ñeán, saéc trung gian. Laïi coù thuyeát noùi: Vaên aáy neân noùi nhö vaày: Theá naøo laø giôùi hö khoâng? Ñaùp: Saéc khoâng theå tröø boû beân caïnh saéc. Saéc coù hai thöù: 1. Saéc coù theå tröø boû. 2. Saéc khoâng theå tröø boû. Saéc coù theå tröø boû laø soá chuùng sinh. Saéc khoâng theå tröø boû laø soá phi chuùng sinh. Giôùi hö khoâng naày laø saéc beân caïnh, saéc khoâng theå tröø boû. Nghóa laø beân caïnh töôøng vaùch, khoaûng giöõa caây, laù, cöûa soå höôùng ra ñöôøng ñi, nôi ñeán, saéc beân caïnh. Sa-moân nöôùc Keá-taân, thuoäc cöïu A-tyø-ñaøm, noùi raèng: Xöông cuõng coù giôùi hö khoâng. Gaân, thòt, maùu, da, ngaøy, ñeâm, saéc hình, saùng, toái cuõng coù giôùi hö khoâng Hoûi: Duyeân nôi Nhaõn thöùc kia coù sinh chaêng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Baát sinh. Vì sao? Vì naêng duyeân, neân goïi laø duyeân, vì thöùc kia khoâng do sinh? Laïi coù thuyeát noùi laø: Sinh. Hoûi: Vì sao khoâng hieän roõ? Ñaùp: Vì ban ngaøy bò söï saùng suoát che khuaát, ban ñeâm bò boùng toái che laáp, neân khoâng hieän roõ. Hoûi: Hö khoâng, giôùi hö khoâng, coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Hö khoâng chaúng phaûi saéc. Giôùi hö khoâng laø saéc. Hö khoâng chaúng theå thaáy, giôùi hö khoâng coù theå thaáy. Hö khoâng chaúng coù ñoái. Giôùi hö khoâng coù ñoái. Hö khoâng laø voâ vi, giôùi hö khoâng laø höõu vi. Hoûi: Neáu hö khoâng laø voâ vi thì kinh Phaät laøm sao hieåu ñöôïc? Nhö kinh Phaät noùi: Nhö lai duøng tay sôø hö khoâng. Caùc Tyø-kheo! Ñöùc Theá toân duøng tay sôø phaùp voâ vi? Ñaùp: ÔÛ ñaây noùi giôùi hö khoâng laø hö khoâng. Nhö kinh khaùc noùi: Tyø- kheo neân bieát! Neáu hoïa só hoaëc hoïc troø cuûa haïo só ñeàu noùi: Ta coù theå duøng voâ soá maøu saéc xen laãn ñeå veõ trong hö khoâng, cho ñeán noùi roäng, thì giôùi hö khoâng noùi ôû ñaây laø hö khoâng, nhö keä noùi: Nai höôu veà röøng Chim veà hö khoâng Phaùp veà phaân bieät La-haùn veà dieät. Trong keä naày cuõng noùi giôùi hö khoâng laø hö khoâng, laïi nhö keä noùi: Hö khoâng chaúng daáu veát Ngoaïi ñao khoâng Sa-moân Ngu, tieåu coù hyù luaän

Nhö lai thì khoâng coù. ÔÛ ñaây cuõng noùi giôùi hö khoâng laø hö khoâng. Choã khaùc cuõng hoûi veà hö khoâng, maø ñaùp laø giôùi hö khoâng. Nhö Phaùi Ba-giaø-la-na noùi: Theá naøo laø hö khoâng? Ñaùp: Laø hö khoâng chaúng chöôùng ngaïi saéc, khieán cho saéc khaép. Hoûi: Vì sao hoûi hö khoâng, maø laïi ñaùp giôùi hö khoâng? Ñaùp: Giôùi hö khoâng thoâ, hö khoâng thì teá. Vì muoán duøng phaùp thoâ ñeå laøm saùng toû phaùp vi teá. Hoûi: Laøm sao bieát coù hö khoâng? Toân giaû Hoøa-tu-maät ñaùp: Vì Phaät noùi, neân bieát coù hö khoâng. Hoûi: Vì nghe ngöôøi

khaùc noùi, neân bieát coù hö khoâng, chöù chaúng phaûi do hieän trí cuûa mình maø bieát phaûi khoâng? Ñaùp: Cuõng do hieän trí cuûa mình maø bieát, vì neáu chaúng coù hö khoâng thì seõ khoâng coù choã ñeå dung chöùa vaät theå, vì coù choã dung chöùa vaät theå neân bieát coù hö khoâng. Vì coù choã trôû ngaïi, khoâng trôû ngaïi, neân bieát coù hö khoâng. Laïi nöõa, vì coù ngaên ngaïi, khoâng coù ngaên ngaïi, neân bieát coù hö khoâng. Neáu ôû choã naøo coù söï ngaên ngaïi, thì chaúng phaûi hö khoâng. Neáu ôû choã naøo khoâng coù ngaên ngaïi thì nôi ñoù laø hö khoâng. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Hö khoâng chaúng theå bieát, vì chaúng phaûi phaùp coù theå bieát. Vì sao? Vì hö khoâng chaúng phaûi saéc, chaúng phaûi voâ saéc, chaúng phaûi ñoù, chaúng phaûi ñaây. Caùi goïi laø hö khoâng, chaúng qua laø do theá tuïc giaû goïi ñeå phaân bieät maø thoâi. Hoûi: Hö khoâng do caùi gì laøm ra? Ñaùp: Hö khoâng laø voâ vi, khoâng do ai laøm ra, cuøng vôùi caùc giôùi hö khoâng, taïo ra duyeân oai theá gaàn. Caùc thöù giôùi hö khoâng vaø boán ñaïi, taïo ra duyeân oai theá gaàn. Boán ñaïi vaø saéc taïo coù ñoái, taïo ra duyeân oai theá gaàn. Saéc taïo coù ñoái vaø phaùp taâm, taâm sôû taïo ra duyeân oai theá gaàn. Laøm hö hoaïi xoay vaàn phaùp xoay vaàn nhö theá v.v... goïi laø voâ hö khoâng. Nhöng, hö khoâng thaät coù theå töôùng. Giôùi thöùc laø theá naøo? Ñaùp: Naêm thöùc thaân vaø yù thöùc höõu laäu. Hoûi: Vì sao trong giôùi khoâng noùi veà yù thöùc voâ laäu? Ñaùp: Neáu phaùp coù theå laøm cho taêng tröôûng, thì laäp giôùi. Vì thöùc voâ laäu traùi vôùi phaùp naày, neân khoâng laäp giôùi. Laïi nöõa, neáu phaùp coù theå laøm cho noái tieáp nhau, taêng tröôûng sinh, giaø, beänh, cheát, thì laäp giôùi. YÙ thöùc voâ laäu vì traùi vôùi phaùp naày, neân khoâng laäp giôùi.

Laïi nöõa, neáu phaùp laø khoå, taäp, ñaïo, töùc laø sanh, giaø, beänh, cheát thì laäp giôùi, coøn yù thöùc voâ laäu traùi vôùi phaùp naày, neân khoâng laäp giôùi. Laïi nöõa, neáu theå cuûa phaùp laø thaân kieán ñieân ñaûo laø aùi, laø söû, laø tham, giaän, si, taïo ra choã ñöùng: Coù caáu ueá, chaát ñoäc xen laãn, muõi nhoïn, vaån ñuïc, rôi vaøo höõu, rôi vaøo khoå, taäp ñeá thì laäp giôùi. Vì thöùc voâ laäu traùi vôùi phaùp naày, neân khoâng laäp giôùi. Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Vì sao Thöùc voâ laäu khoâng laäp giôùi? Ñaùp: Vì giôùi naày töø höõu laäu sinh, coøn thöùc voâ laäu thì baát sinh töø höõu laäu. Laïi nöõa, giôùi naày coù theå sinh höõu laäu, coøn thöùc voâ laäu baát sinh höõu laäu. Laïi nöõa, ngöôøi chaáp ngaõ, ñoái vôùi giôùi chaáp ngaõ, khoâng coù chaáp ngaõ ñoái vôùi thöùc voâ laäu. Laïi nöõa, saùu giôùi giaû goïi laø ngöôøi, thöùc voâ laäu khoâng giaû goïi laø ngöôøi. Laïi nöõa, giôùi ñöôïc goïi laø phaùp coù baùo, coøn thöùc voâ laäu thì khoâng goïi laø phaùp coù baùo. Laïi nöõa, vì duyeân theo giôùi naày maø vaøo thai meï, khoâng duyeân thöùc voâ laäu maø vaøo thai meï. Laïi nöõa, saùu giôùi naày laø phaùp voâ thæ, coøn thöùc voâ laäu chaúng phaûi phaùp voâ thæ. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Saùu giôùi naày laø phaàn cuûa thaân, thöùc voâ laäu chaúng phaûi phaàn cuûa thaân. Hoûi: AÁm, thuû aám, giôùi, ba thöù naày coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Teân goïi töùc laø khaùc nhau: ñoù goïi laø aám, ñoù goïi laø thuû aám, ñoù goïi laø giôùi. Laïi nöõa, laäp baøy höõu vi laø aám, laäp baøy höõu laäu laø thuû aám, laäp baøy chuùng sinh laø giôùi. Laïi nöõa, choã taïo taùc vöôït hôn laø aám. Laøm taêng tröôûng choã taïo taùc vöôït hôn laø thuû

aám. Söï sinh noái tieáp nhau vöôït hôn laø giôùi. Ñoù laø söï khaùc nhau giöõa aám, thuû aám vaø giôùi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.